

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1922 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar angående understöd eller ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Bankoutsrottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande understöd eller ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

1:o) I en inom andra kammaren av herr *Fast* väckt motion, nr 12, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta om ett årligt understöd av 400 kronor åt f. d. furiren vid Kungl. Jönköpings regemente *K. J. R. Sandahl*, Värnamo, att utgå från och med 1922 och under Sandahls återstående livstid».

Ang. årligt understöd åt förre furiren K. J. R. Sandahl.

Beträffande motiveringen för detta yrkande liksom i fråga om vid motionen fogade bilagor får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Sandahl, som är född den 28 mars 1880, under fälttjänstövning år 1902 på grund av olycksfall drabbats av skada å vänstra ögat, varav följt nedsättning av synförmågan å detta öga. Av ett handlingarna bifogat, den 16 augusti 1920 dagtecknat läkarutlåtande framgår vidare, att synskärpan å sagda öga sedermera under årens lopp ytterligare inskränkts till $\frac{1}{50}$ av det normala, att denna invaliditet icke nödvändiggjort Sandahls avsked ur militärtjänst men reducerat hans allmänna arbetsduglighet med omkring 20 procent, samt att synförmågan å det högra ögat vore normal. Enligt intyg av f. d. banmästaren vid Vikbolandsbanan *A. L. Falk* har Sandahl på grund av ögonskadan gått miste om en honom utlovad anställning vid nämnda banas banavdelning.

Utskottet.

I mars månad 1920 ingav Sandahl till Kungl. Maj:t ansökan att på grund av den sålunda ådragna skadan komma i åtnjutande av livränta efter samma grunder, som vore angivna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Denna ansökning tillstyrktes av vederbörande regementschef, som i ett den 29 mars 1920 avgivet yttrande förordade, att, därest berörda förordning icke befundes tillämplig, sökanden måtte av nåd tillerkännas samma förmåner, som i förordningen stadgades. I förnyat, den 17 april samma år avgivet yttrande framhöll regementschefen, bland annat, att Sandahl ännu kvarstode i tjänst och ej önskade erhålla avsked, enär hans existensvillkor i så fall skulle bliva i hög grad försämrade, även om han tillerkändes pension, ävensom att han enligt gällande bestämmelser icke kunde avskedas, då han ej uppnått härför föreskriven levnadsålder samt vore till krigstjänst duglig. På grund av vad regementschefen sålunda upplyst, ansåg sig vederbörande arméfördelningschef uti ett i ärendet den 19 april 1920 avgivet utlåtande icke kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Vidare hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i utlåtande den 8 februari 1921 anfört följande:

»Då Sandahl fortfarande är i tjänst vid regementet, torde ansökningen icke för närvarande påkalla någon åtgärd, utan torde i sammanhang med Sandahls avskedstagande uppå förnyad framställning tagas under övervägande, om och i vad mån ersättning, utöver honom med hänsyn till tjänstetidens längd genast vid avskedet eller sedermera tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, bör tillerkännas honom.»

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit, fann Kungl. Maj:t enligt beslut den 29 april 1921 den då gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedermera har Sandahl den 20 maj 1921 på egen begäran erhållit avsked ur krigstjänsten. Enligt vad i motionen uppgivits, har han funnit sig icke kunna fullgöra sina åligganden i tjänsten, då enligt hans egna uppgifter synförmågan även å det andra ögat blivit väsentligen nedsatt. Enligt avskedspasset kan Sandahl först år 1930 komma i åtnjutande av pension.

Utskottet delar den av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse uttalade uppfattningen, att frågan om ersättning till Sandahl, utöver honom framdeles tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, efter avskedet bör i vanlig ordning göras till föremål för vederbörande myndigheters prövning. Någon framställning om sådan ersättning har, såvitt av handlingarna framgår, efter avskedet

icke av Sandahl gjorts. På grund härav och då någon utredning icke förebragts angående Sandahls levnadsomständigheter efter avskedet, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till den väckta motionen.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II: 12 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o) I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion, nr 14, har hemställts, »att riksdagen ville besluta, att ersättning skall utgå till f. d. 2 kl. sjömannen vid 1 Eldarekompaniet nr 203 *Petter Edvard Ekdahl* för kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, oberoende av den omständigheten, att framställning om sådan ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid».

Ang. ersättning åt förra andra klass sjömannen P. E. Ekdahl för kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Till stöd för yrkandet har i motionen anförts bland annat följande:

»F. d. 2 kl. sjömannen vid Flottans 1 Eldarekompani nr 203 *Petter Edvard Ekdahl* antogs den 3 januari 1912 till 2 kl. sjöman. Redan i mars samma år åsamkades han under en gymnastikövning en kontusion å högra knät. Sedermera uppstod tuberkulos i knäleden, för vilken åkomma han vårdades å sjukhus från och med den 20 juli 1912 till och med den 11 maj 1915, då till följd av sjukdomen rörelseförmågan i knäleden befanns så gott som fullständigt upphävd.

Med anledning härav gjorde *Ekdahl* hos riksförsäkringsanstalten framställning om ersättning.

I resolution den 3 juli 1915 anförde riksförsäkringsanstalten bland annat följande.

»Då emellertid i 12 § av kungl. förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, den 18 juni 1909, stadgas, att, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada göres inom 2 år efter det skadan yppats, rätten till ersättning skall vara förverkad, samt, såvitt av handlingarna i ärendet framgår, framställning om ersättning icke blivit från *Ekdahls* sida inom sålunda föreskriven tid gjord, har någon ersättning icke kunnat av riksförsäkringsanstalten tillerkännas *Ekdahl*».

Sedan *Ekdahl* den 11 maj 1915 utskrevs från flottans sjukhus i Karlskrona, sysselsattes han med lindrig tjänst i land till år 1917, då han den 20 juli åter inlades på flottans sjukhus, där han kvarlåg den 31 oktober 1918, då han meddelades avsked. Efter avskedet kvarlåg *Ekdahl* å flottans sjukhus, där hans sjukdom den 4 maj 1920 nödvändiggjorde amputation av högra benet ovanför knäleden.»

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Ekdahl* i mars månad 1912 under krigstjänstgöring ådragit sig skada å högra knät, för vilken skada han måst vårdas å sjukhus under tiden den 20 juli 1912—den 11 maj 1915 och den 20 juli 1917—den 4 maj 1920, då amputation av högra benet måst företagas, ävensom att en av *Ekdahl* år 1915 gjord framställning om

Utskottet.

ersättning i anledning av ifrågavarande skada icke kunnat av riksförsäkringsanstalten bifallas, enär densamma icke skett inom den i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid av två år efter det skadan yppats.

Utskottet tillåter sig erinra, att riksdagen efter framställning av Kungl. Maj:t i ett flertal fall medgivit, att ersättning enligt 1909 års förordning må utgå utan hinder av berörda preskriptionsbestämmelse, ävensom att, på grund av det stora antalet framställningar av ifrågavarande art, tiden för förverkande av rätten till sådan ersättning genom beslut av 1920 års riksdag utsträckts till tre år efter det skadan yppats. Då, såsom av handlingarna i ärendet framgår, Ekdahl, därest han inom föreskriven tid ingivit sin framställning, skulle hava varit berättigad till ersättning enligt 1909 års förordning, har utskottet, i betraktande jämväl av de i motionen anförda omständigheterna i övrigt, funnit sig böra förorda, att Ekdahl utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, må komma i åtnjutande av den ersättning, vartill han enligt grunderna för berörda förordning kan anses berättigad.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 14, må medgiva, att till förre andra klass sjömanen Petter Edvard Ekdahl må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrivits i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Ang. ersättning åt C. E. Olsson för kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

3:o) I en inom andra kammaren av herr *Johanson* i Hörninge väckt motion, nr 88, har hemställts, »att riksdagen för sin del måtte medgiva, att till f. d. värnpliktige nr 26 16 05 *Carl Emanuel Olsson* från Borgholms stad må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen av 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring föreskriven tid — från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad».

Till stöd för detta yrkande anföres i motionen:

»Under tiden 29 december 1915—12 februari 1916 var värnpliktige Carl Emanuel Olsson från Resmo socken, Kalmar län, inkallad till krigstjänstgöring, med förläggningssort Kalmar.

Vid en »terrängmarsch» en dag i medio av januari 1916, råkade Olsson vid ett hopp över ett större dike ådraga sig skada i ryggen, såsom av bifogade läkare- och förhørsintyg närmare framgår.

Olsson blev friskriven från vidare fullgörande av värnplikt och sökte flera läkare, men har någon förbättring i hans sjukdomstillstånd ej inträtt, utan har som av intygen framgår en fullständig arbetsoförmåga inträtt.

Olsson ägde, vid iråkandet av sin sjukdom, ett litet jordbruk, men som han nödgades sälja, då hans iråkade sjukdom hindrade honom att själv sköta det-samma. Det lilla kapital, som han vid försäljningen erhöll, har under de senare åren åtgått till läkare och familjens underhåll, varföre han befinner sig i behov av hjälp för sig och sin familjs uppehälle.

Olsson, som i det längsta hoppades att bli återställd till sin hälsa utan att anlita statens hjälp till sitt uppehälle, kom på grund härav ej att söka ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, inom loppet av den uti § 12 i förordningen av den 18 juni 1909 stadgade tid av 2 år efter den dag skadan uppkom gjord hemställan därom.

Det synes mig därför rättvist, att Olsson tillerkännes det understöd, som han icke velat söka så länge hans egna tillgångar räckte till för hans och familjens uppehälle, nu borde tillerkännas honom, oberoende av att ansökan härom icke inkommit i förordningen föreskriven tid.»

Beträffande de vid motionen fogade bilagorna får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Olsson, som är född år 1887 och under tiden den 29 december 1915—den 12 februari 1916 varit inkallad till krigstjänstgöring vid Kalmar regemente, under en fältmarsch i mitten av januari månad sistnämnda år vid hopp över ett dike ådragit sig smärtor i ryggen och benen och på grund härav av vederbörande militärläkare, som ansåg begynnande ryggmärgslidande föreligga, blivit befriad från vidare tjänstgöring.

Utskottet.

Sedan Olssons hälsotillstånd efter militärtjänstens slut ytterligare försämrats, ingick Olsson den 31 maj 1918 till riksförsäkringsanstalten med ansökan om skäligt årligt understöd eller ersättning för den skada, som han ådragit sig under militärtjänstgöringen. Riksförsäkringsanstalten inhämtade i ärendet yttrande av regementsläkaren vid Kalmar regemente, som däri anförde bland annat följande:

Olsson hade under en terrängmarsch i januari 1916 vid hemkomsten känt sig sjuk med smärtor i kroppen, särskilt i ryggen, och stelhet i benen, samt av tjänstgörande läkaren, som ansåg börjande ryggmärgslidande föreligga, i anledning därav befriats från vidare övningar. Nämnda ryggmärgslidande hade sedan befunnits vara sclérose en plaques, med symtom av spastisk spinalparalys (kramp-

artad ryggmärgsförlamning) och måste anses som obotlig. Orsaken till denna sjukdom vore ej med säkerhet känd men ansåges numera bero på medfött abnormt anlag. Militärtjänstgöringen med den omnämnda terrängmarschen kunde därför ej anses hava förorsakat sjukdomen men möjligen hava givit anledning till dess utbrott vid tillfället i fråga.

Vidare begärde riks försäkringsanstalten över ansökningen utlåtande av medicinalstyrelsen, som efter inhämtande av yttrande från medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn Lennmalm, den 28 december 1918 avgav det utlåtandet, att militärtjänstgöringen icke kunde anses hava framkallat den sjukdom (Sclérose en plaques), varav Olsson lede, men att det icke vore uteslutet, att militärtjänsten i fråga kunde hava bidragit till utvecklingen och förvärrandet av nämnda sjukdom.

Genom beslut den 15 januari 1919 förklarade riks försäkringsanstalten, att som Olssons tjänstgöring icke skäligen kunde anses hava bidragit till den sjukdom, varav han lede, anstalten jämlikt bestämmelserna i förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, den 18 juni 1909 funnit någon ersättning icke kunna tillerkännas Olsson för sjukdomen.

Den 7 juni 1920 ingick Olsson till riks försäkringsanstalten med en förnyad framställning i ärendet, däri han hemställde om ändring av anstaltens nyssnämnda beslut. Till stöd för denna hemställan åberopades bland annat ett vid framställningen fogat utlåtande av leg. läkaren J. Bergqvist, vilken anförde, bland annat, att av företagna undersökningar framginge, att Olsson under sin föregående levnad varit frisk och icke lidit av några som helst symptom på någon central nervsjukdom ävensom att det icke syntes lida ringaste tvivel, att sjukdomen i hög grad påskyndats och förvärrats (eventuellt kommit till utbrott) av militärtjänstgöringen. I utlåtandet framhölls vidare, att Olsson på grund av sjukdomen icke vore i stånd att försörja sig eller någonsin komme att bli det, samt att han på grund av sjukdomen och de bekymmer, som hans ekonomi gäve honom, lede av nervsvaghet med melankolisk prägel.

På riks försäkringsanstaltens begäran avgav medicinalstyrelsen, efter hörande av professorn Lennmalm, den 23 juli 1920 förnyat utlåtande i ärendet av innehåll, att Olssons ryggmärgslidande syntes hava börjat under militärtjänstgöringen men icke kunde vara framkallat av nämnda tjänstgöring såsom sådan, varemot det icke vore omöjligt, att militärtjänstgöringen kunnat bidra till ryggmärgssjukdomens vidare utveckling och försämring.

Över Olssons nu förevarande framställning avgavs yttrande jämväl av riks försäkringsanstaltens överläkare, professorn J. Åkerman, vilken anförde bland annat följande:

»Intet påtagligt moment för militärtjänsten såsom vållande kan anföras. Ingen lokal skada. Ingen infektionssjukdom. Enär åkomman, som är av utpräglad ungdomstyp, medför fortskridande försämring, även om stillhet och vård och behandling lämnas, synas mig grundade skäl för ersättning på grund av skada eller sjukdom i militärtjänsten icke förefinnas.»

Genom beslut den 7 september 1920 förklarade sig riks försäkringsanstalten, under erinran jämväl därom, att ersättningsanspråket icke framstälts inom två år efter det sjukdomen yppats och fördenskull enligt bestämmelserna i ovanberörda förordning den 18 juni 1909 måste anses preskriberat, icke finna skäl frångå sitt tidigare i ärendet fattade beslut.

I ansökan den 7 april 1921 gjorde Olsson härefter hos Kungl. Maj:t framställning om ersättning för skada och därav följande full invaliditet, som orsakats under militärtjänstgöringen. Tillika anhöll han att, därest denna framställning skulle avslås, av nåd bliva tilldelad den ersättning och hjälp, lagen stadgade för full invaliditet, orsakad av militärtjänstgöring.

I utlåtande över denna ansökning förklarade sig riks försäkringsanstalten, under hänvisning till vad tidigare i ärendet förekommit, icke kunna tillstyrka bifall till framställningen. Genom beslut den 30 september 1921 fann Kungl. Maj:t densamma icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

På begäran har riks försäkringsanstalten avgivit ett till utskottet överlämnat utlåtande över motionen och däri anført, bland annat, följande:

»I förevarande motion har motionären hemställt, att riksdagen måtte för sin del medgiva att utan hinder av gällande preskriptionsbestämmelser till Olsson måtte från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill denne enligt grunderna för nådiga förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, den 18 juni 1909, kan anses berättigad.

Vidkommande frågan, huruvida Olsson, fränsett gällande preskriptionsbestämmelser, enligt omförmälda ordning skall kunna anses berättigad till ersättning för den kroppsskada, varav han lider, anser sig riks försäkringsanstalten, som vid avgivandet av sitt underdåniga utlåtande den 3 augusti 1921 haft tillfälle taga del av de vid motionen fogade intygen, böra vidhålla den ståndpunkt, anstalten intagit till förevarande ersättningsfråga.

Såsom av anstaltens överläkare, professor J. Åkerman, framhållits, har Olsson redan under första delen av sin värnpliktstjänstgöring befunnits klen, vilket också framgår av det vid motionen fogade, av komministern Adolf Simonsson utfärdade intyget rörande Olssons tidigare hälsotillstånd. Den omständigheten, att en försämring inträdde under en marschövning under januari månad 1916, torde närmast bero på sjukdomstillståndet, som framträdde tydligare i samband med de kroppsansträngningar, som en terrängmarsch givetvis kräver. Något

Riks försäkringsanstaltens yttrande över motionen.

påtagligt moment, någon lokal skada eller någon infektionssjukdom under Olssons militärtjänstgöring har icke heller kunnat anföras såsom vållande till hans kroppsskada. Då härtill kommer, att den åkomma, varav Olsson lider, sclérose en paques, till sin orsak är av vetenskapen okänd, och då densamma anses medföra fortskridande försämring, även om patienten befinner sig i stillhet samt behörig vård och behandling lämnas, torde grundade skäl förefinnas för att ersättning på grund av skada eller sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, icke i förevarande fall skall utgå.

Om också Eders Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar ansett sig böra utverka riksdagens medgivande till ett dispenserande från formella bestämmelser i gällande författningar, torde det komma att medföra farliga konsekvenser, om riksdagen medverkar till ett dispenserande härutöver. Sålunda skulle det kunna tänka sig, att dispens skulle kunna ifrågakomma jämväl beträffande 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

Om också någon ersättning jämlikt nyssnämnda förordning icke kan tillerkännas Olsson enligt riks-försäkringsanstaltens mening, synes möjlighet förefinnas för att Olsson på annat sätt må komma i åtnjutande av vård och understöd, exempelvis genom pensionsstyrelsens försorg.»

*Särskilt
yttrande.*

Vid ärendets behandling i riks-försäkringsanstalten anmälde en ledamot av anstalten, byråchefen Eisen, skiljaktig mening och yttrade därvid:

»Ehuru även enligt min mening det icke kan anses utränt, att militärtjänstgöringen på det sätt bidragit till Olssons sjukdom, som avses i militärsättningsförordningen, finner jag dock för min del, med hänsyn särskilt till vad medicinalstyrelsen anført, starka billighetsskäl tala för, att något understöd beredes honom.»

*P. M. av
chefen för
pensions-
styrelsen.*

Med anledning av riks-försäkringsanstaltens uttalande, att möjlighet för Olsson syntes förefinnas att exempelvis genom pensionsstyrelsens försorg komma i åtnjutande av vård och understöd, har chefen för nämnda styrelse, generaldirektören af Jochnick, på därom framställd begäran till utskottet överlämnat en promemoria i ärendet av följande lydelse:

»I sitt den 24 mars 1922 i ärendet avgivna utlåtande har riks-försäkringsanstalten anført, att möjlighet syntes förefinnas för att Olsson på annat sätt än enligt kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kunde komma i åtnjutande av vård och understöd, exempelvis genom pensionsstyrelsens försorg.

Då den sjukdom, scléros en plaques, varav Olsson uppgivits lida, icke lär kunna påverkas av någon behandling, kan han icke bliva föremål för sjukvårdande åtgärder från pensionsstyrelsens sida. Däremot är det möjligt, att han, efter därom gjord ansökan, kan beviljas pension enligt pensionsförsäkringslagen, något varom man emellertid icka kan med bestämdhet yttra sig utan att närmare känna Olssons ekonomiska ställning och övriga förhållanden. I alla händelser blir en dylik pension ej så stor, att den räcker till hans och familjens torftiga bärning, utan synes det önskligt, om hjälp i en eller annan form kunde beredas honom från annat håll. Beträffande storleken av denna hjälp är det mera vanskligt att yttra sig.

Jag erinrar emellertid om, att 1920 års riksdag, som av bilagda proposition nr 80 och riksdagsskrivelse nr 296 punkt 19 framgår, behandlade ett liknande fall, varvid värnpliktige nr 24067 1914 K. O. Ulinder, vars ansökan om understöd blivit år 1917 avslagen av riks försäkringsanstalten, av riksdagen tillerkändes rätt att från allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta understöd med sådant belopp, att detsamma jämte det pensionsbelopp, han äger uppbära från allmänna pensionsförsäkringen, uppgår till 300 kronor för år.

Vid jämförelse med sistnämnda fall synes mig Olssons ansökan avsevärt starkare motiverad och mera beaktansvärd. Beträffande Ulinder hade de i saken hörda läkarna förklarat, att av förhållandena icke framgätt, att han ådragit sig sin sjukdom under militärtjänstgöringen, än mindre att denna skulle bidragit till eller förorsakat sjukdomens uppkomst och utveckling. Det påvisades ock, att Ulinder under hela tjänstgöringstiden ej varit sjukskriven och varken under densamma eller under 9½ månader efter dess avslutande sökt någon läkare. Det var ej uteslutet, att Ulinder genom lämplig vård kunnat bli återställd. Vad åter Olsson angår inträffade sjukdomens utbrott under tjänstgöringstiden och föranledde, att han under återstoden av densamma blev otjänstbar, och har hans sjukdom sedan alltjämt förvärrats, så att han nu uppenbarligen är att betrakta som invalid. Sjukdomen lär vara obotlig och progredierande. Medicinalstyrelsen, vars expert förklarar sjukdomens orsak vara fullkomligt okänd, anser icke uteslutet, att militärtjänstgöringen kan hava bidragit till utvecklingen och förvärrandet av densamma.

Från riks försäkringsanstalten har jag inhämtat, att Olssons arbetsförmåga att döma efter de vid motionen bifogade intygen torde anses vara nedsatt med åtminstone 80 %. Om hans ansökan av riks försäkringsanstalten bifallits, skulle sålunda livräntan sannolikt icke understigit 540 kronor. Men då sjukdomen är progredierande, kan snart nog den tidpunkt vara inne — det är icke uteslutet, att redan nu så är fallet, då de senaste läkareintyget är avgivet för cirka tre år sedan — att han är att betrakta såsom fullständigt arbetsoförmögen enligt bestämmelserna i kungl. förordningen den 18 juni 1909 5 § 1), då livräntan skulle uppgå till 675 kronor. Av ovannämnda båda livräntebelopp utgör 1/3 dyrtids-tillägg.

Under dessa förhållanden synes det mig skäligt, att Olsson från allmänna indragningsstaten tillförsäkras ett under hans återstående livstid utgående understöd till sådant belopp, att detsamma jämte det pensionsbelopp, han eventuellt kan komma att uppbära från allmänna pensionsförsäkringen, uppgår till åtminstone 500 kronor för år.

Jag tillåter mig slutligen påvisa, att även om det kan vara påkallat, att vederbörande ämbetsmyndigheter, som hava att handlägga ärenden av nu ifrågasvarande slag, strängt fasthålla vid de formella bestämmelserna i gällande författningar, det dock torde kunna anses vara skäligt, att statsmakterna beträffande sådana särskilda fall som dessa, vilka kanske icke kunna kallas gränsfall, men dock måste anses ligga obetydligt på andra sidan laggränsen, anlägga vidare och för sökandenas uppfattning mera förståeliga synpunkter. Det är ju endast helt naturligt, att en ung man, som efter att vid läkarbesiktning hava förklarats frisk, inträder i militärtjänst, men vid dess avslutande befinnes vara invalid, ofrånkomligt anser, att den direkta orsaken till hans invaliditet är att hänföra till förhållanden under militärtjänsten, och att såväl han som hans omgivning, om han då nekas ersättning härför, förmenar detta vara ett utslag av statens önskan

att undandraga sig fullgörandet av sina ekonomiska förpliktelser gentemot honom. De läkarvetenskapliga skäl, som häremot åberopas, fränkännas, huru vederhäftiga dessa i och för sig än kunna vara, bevisvärde i en situation, i vilken den allmänna uppfattningen på grund av kända förhållanden redan tagit ståndpunkt. Och då antalet dylika fall är relativt obetydligt och de ersättningar, som ifrågasätts, vanligen röra sig om helt ringa belopp, torde det från statsmakternas sida vara icke endast billigt utan framför allt ur militärtjänstens synpunkter klokt att i sådana fall visa förståelse och tillmötesgående.»

Utskottets
yttrande.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, torde anledningen till att Olssons ansökningar om ersättning på grund av ifrågavarande sjukdom icke vunnit bifall, närmast vara att söka, icke såsom i motionen framhållits i den omständigheten, att framställning icke gjorts inom den i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tiden av två år efter det skadan yppades, utan huvudsakligen däruti, att sagda förordning överhuvud icke ansetts tillämplig på förevarande fall. Enligt bestämmelse i 1 § sista stycket av nämnda förordning utgår ersättning, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring, endast under förutsättning, att tjänstgöringen »*skäli- gen kan antagas hava till sjukdomen bidragit*». Detta har här icke ansetts vara fallet, i det att flertalet av de i ärendet hörda läkarna ansett omöjligt, att krigstjänstgöringen kunnat vara orsak till sjukdomen. Å andra sidan hava emellertid, såsom av den ovan intagna redogörelsen framgår, så gott som alla de i ärendet hörda sakkunniga varit ense därom, att det icke vore uteslutet, att tjänstgöringen kan hava givit anledning till sjukdomens utbrott vid tillfället i fråga samt bidragit till utvecklingen och förvärrandet av densamma. Även om vid en sträng tolkning av ovan anförda bestämmelse sistnämnda omständighet icke kan anses tillräcklig för att möjliggöra tilldelandet av ersättning enligt förordningen, synes det likväl med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst vara billigt, att något understöd från det allmännas sida beredes Olsson. Av vad chefen för pensionsstyrelsen i ovan intagna promemoria yttrat torde framgå, att Olsson icke kan bliva föremål för sjukvårdande åtgärder från pensionsstyrelsens sida eller enligt pensionsförsäkringslagen komma i åtnjutande av pension till sådan storlek, att den kan möjliggöra en torftig bärgning för honom och hans familj. Vid sådant förhållande anser utskottet ett understöd böra beviljas Olsson från allmänna indragningsstaten; och torde detta lämpligen böra bestämmas att utgå med det belopp, som skulle hava tillkommit Olsson, därest 1909 års förordning varit på honom tillämplig. Sålunda bör han givetvis även komma i åtnjutande av den förhöjning, som enligt gällande bestäm-

melser utgår eller kan komma att utgå å ersättning enligt nämnda förordning. Däremot synes i förevarande fall särskilt böra föreskrivas, att å understödet icke må utgå dyrtidstillägg eller pensionstillägg, enär Olsson eljest skulle bliva gynnsammare ställd än ersättningstagare enligt 1909 års förordning. Understödet synes böra beviljas att utgå från och med ingången av år 1922.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 88, må medgiva, att till värnpliktige Carl Emanuel Olsson må från och med den 1 januari 1922 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utbetalas det understöd, som skulle hava tillkommit honom, därest förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, varit på honom tillämplig; dock utan rätt för Olsson att å sagda understöd åtnjuta dyrtids- eller pensionstillägg.

Stockholm den 5 maj 1922.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.
